

Висновки. Враховуючи зазначене вище, можна зробити висновок, що попри невеликий рівень капіталізації фондовий ринок України безперервно змінюється і розвивається. Подальші перспективи розвитку українського фондового ринку багато в чому будуть залежати від ситуації на світових фондових ринках. В Україні необхідно застосовувати пруденційні заходи, серед яких найважливішими є захист інвесторів, депозитаріїв та осіб, щодо яких постачальник фінансових послуг має зобов'язання довіреної особи, а також забезпечення стабільності та ефективного розвитку фондового ринку. При цьому такі пруденційні заходи не мають бути обтяжливими та дискримінаційними щодо постачальників фінансових послуг.

Література

1. Краснова І.В. Фондовий ринок в Україні: стан та перспективи розвитку / І.В. Краснова // Проблеми економіки : зб. наук. праць. – 2014. – № 1. – С. 129-134.
2. Мещеряков А.А. Проблеми розвитку фондового ринку та шляхи їх розв'язання в контексті забезпечення фінансової безпеки України / А.А. Мещеряков А.А., Сопотян С.В. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://libfor.com/index.php?newsid=1267irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/cgiiirbis_64.exe
3. Національне рейтингове агентство "Рюрік". Аналітичний огляд ринку облігацій України за 2014 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://ruik.com.ua/documents/research/bonds_4_kv_2014.pdf
4. Сайт Національного комітету з цінних паперів та фондового ринку. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.nssmc.gov.ua>.
5. Яцюк Г.В. Модернізація торгівельної інфраструктури ринку цінних паперів / Г.В. Яцюк // Фінансова інфраструктура України: проблеми та напрямки розвитку : зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф. – К.: Вид-во "Криниця", 2013. – С. 170-172.

Петьк Л.О. Современное состояние фондового рынка в Украине

Проанализированы особенности функционирования фондового рынка Украины, а также обоснованы направления повышения его ликвидности и эффективности. Проведен анализ основных тенденций и закономерностей развития фондового рынка, динамики объемов торгов.

Для решения проблемных вопросов и дальнейшего развития отечественного фондового рынка предложены основные блоки задач: развитие корпоративной реформы, повышение эффективности регулирования эмитентов, расширение инструментария на фондовом рынке; стимулирование притока инвестиций на фондовом рынке; обеспечение надежного и эффективного функционирования рыночной инфраструктуры; содействие реализации единой государственной политики стимулирования улучшения инвестиционного климата.

Ключевые слова: фондовый рынок, паевые ценные бумаги, долговые ценные бумаги, акционерное общество, фондовая биржа.

Petyk L.O. Current Status of Stock Market in Ukraine

This article is devoted to the analysis of features of the functioning of the stock market of Ukraine and substantiation of ways of increasing its liquidity and efficiency. The major trends and patterns of stock market developing, dynamics of bidding are analyzed.

Such main tasks are provided for the solving problem questions and for further development of the stock market: development of corporate reform, improving the efficiency of regulation of issuers, expansion of toolkit in the stock market; investment incentives to the stock market; providing the reliable and effective functioning of the market infrastructure; promoting the implementation of unified state policy of incentives to improve the investment climate.

Key words: stock market, equity securities, debt securities, joint stock company, stock exchange.

УДК 336.[221+226]

Доц. О.С. Червінська, канд. екон. наук;
студ. І.Б. Альфавіцька – НУ "Львівська політехніка"

ПРОБЛЕМА "ПОДАТКОВИХ ЯМ" ПРИ БЮДЖЕТНОМУ ВІДШКОДУВАННІ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ

Висвітлено шляхи здійснення бюджетного відшкодування ПДВ та автоматичного бюджетного відшкодування ПДВ на основі Податкового кодексу України, негативні явища, які при цьому виникають. Проаналізовано динаміку автоматичного відшкодування ПДВ суб'єктам господарювання за 2013, 2014 рр. у Львівській області. Наведено загальну характеристику "податкових ям", визначено основні причини їх виникнення та запропоновано можливі шляхи для уникнення цієї проблеми. Здійснено характеристику можливих нововведень до податкового законодавства України зі стягнення та відшкодування ПДВ у 2015 р.

Ключові слова: Податковий кодекс України, ПДВ, автоматичне відшкодування, "податкова яма", камеральна перевірка, суб'єкти господарювання.

Постановка проблеми. В Україні дуже гостро постала проблема відшкодування ПДВ. Сьогоднішні реалії свідчать про те, що ПДВ, який виступав як один з основних бюджетоформуючих податків, за останні роки змінився на бюджетовитратний.

Проблема відшкодування ПДВ на цей час здійснює вкрай негативний вплив на українську економіку. Велика частка підприємницьких структур організують свій бізнес так, щоб уникнути сплати ПДВ, застосовуючи велику кількість загальновідомих та новорозроблених нелегальних схем мінімізації податкових платежів. А це, своєю чергою, спричиняє зменшення бюджетних надходжень та відштовхує іноземних інвесторів від організації підприємницької діяльності в Україні. Податкові пільги, взаємозаліки та різноманітні схеми, які дають змогу уникнути сплати ПДВ, здійснюють повернення до системи, в якій непрозорі грошові розрахунки дають змогу значний перерозподіл коштів, який виснажує фінансову систему. Такі розрахунки роблять недоступним визначення справжнього боргового стану підприємства та не дають змоги здійснювати контроль з боку уряду. Тому на сьогодні актуальним є питання зменшення такої нелегальної діяльності підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми "податкових ям" при бюджетному відшкодуванні ПДВ досліджують органи законодавчої та податкової влади. Також значний внесок у дослідження цієї проблеми зробили такі українські науковці, як О. Дубовик, Т. Жукова, О. Кулак, І. Зубрицька, С. Карпенко.

Мета роботи – є дослідження причин виникнення "податкових ям" при бюджетному відшкодуванні ПДВ, характеристика можливих дій уряду у 2015 р. щодо ліквідації негативних наслідків "податкових ям", а також аналіз можливих шляхів вирішення цієї проблеми.

Виклад основного матеріалу. Бюджетне відшкодування – це відшкодування від'ємного значення податку на додану вартість на підставі проведеної перевірки, яка підтверджує правомірність заявлених сум до відшкодування [1]. Можливість повернення коштів з бюджету має деяку схожість з процедурою по-

вернення надлишково сплачених сум податків. Хоча така схожість є в певному розумінні зовнішньою, через те, що природа виникнення передумов щодо перерахування платнику коштів з бюджету значно відрізняється [5]. Методику визначення суми бюджетного відшкодування схематично можна зобразити так (рис. 1).

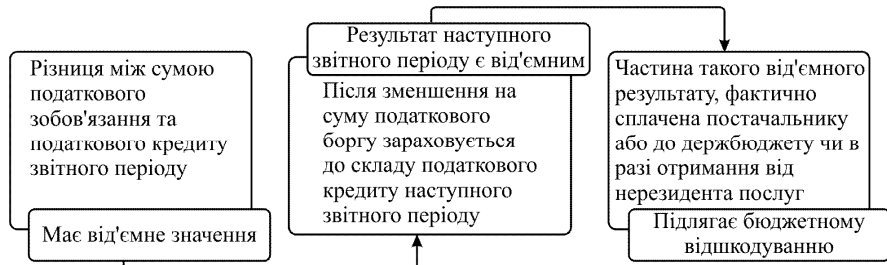

Рис. 1. Схема визначення суми бюджетного відшкодування ПДВ [4]

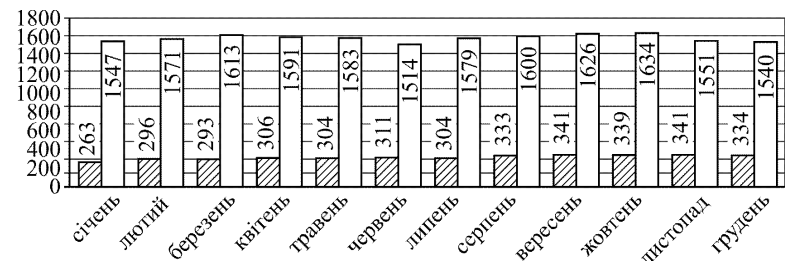
Суб'єкт підприємництва має право на отримання бюджетного відшкодування, якщо він зареєстрований платником ПДВ, подає відповідному контролюючому органу податкову декларацію і заяву про повернення суми ПДВ на розрахунковий рахунок. Після проведених перевірок, що свідчать про достовірність представлених розрахунків, кошти повертаються платнику податку.

Податковим кодексом передбачено, що ті підприємства, які мають право на бюджетне відшкодування, своєчасно подали декларацію по ПДВ і відповідну заяву та відповідають критеріям, мають право на отримання автоматичного бюджетного відшкодування. До таких критеріїв відносять:

1. Відсутність заявника в процедурі банкрутства;
2. Включення заявника в ЄДРПОУ;
3. Здійснення заявником операцій, до яких застосовується нульова ставка, і питома вага яких впродовж попередніх дванадцяти послідовних звітних податкових періодів (місяців) сукупно становить не менше 40 % від загального об'єму поставок;
4. Не перевищення загальної суми розбіжностей між податковим кредитом платника податків і податковими зобов'язаннями його контрагентів за даними податкових накладних, що виникли впродовж трьох попередніх звітних періодів (кварталу), 10 % заявленої платником податків суми бюджетного відшкодування;
5. Відсутність податкового боргу у заявника.

Автоматичне відшкодування ПДВ здійснюється за результатами камеральної перевірки, яка проводиться впродовж 20 днів, що настають за граничним терміном отримання податкової декларації [1]. Кількість задекларованих до відшкодування сум ПДВ на рахунки платників податку за 2013 р. незначно коливається (рис. 2). Частка тих суб'єктів підприємницької діяльності, які відповідають критеріям і мають право на автоматичне бюджетне відшкодування ПДВ, є доволі невеликою і становить приблизно п'яту частину від загальної кількості задекларованих до автоматичного відшкодування сум ПДВ.

Велику частку займають ті суб'єкти підприємницької діяльності, які не відповідають критеріям і не мають права на бюджетне відшкодування.

- Всього по СПД, що не відповідають критеріям, визначеним в Податковому кодексі України, та не мають право на автоматичне бюджетне відшкодування ПДВ
- Всього по СПД, що відповідають критеріям, визначеним в Податковому кодексі України, та мають право на автоматичне бюджетне відшкодування ПДВ

Рис. 2. Задекларовано до автоматичного відшкодування платників податку у Львівській обл. у 2013 р.

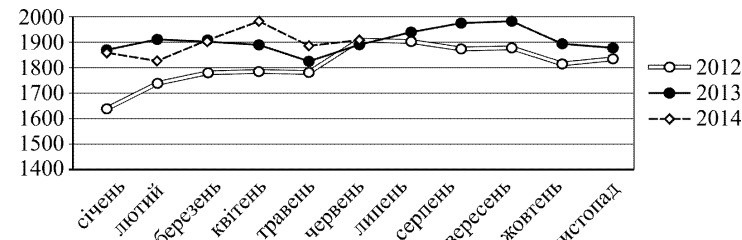

Рис. 3. Динаміка задекларованих до відшкодування на рахунки платників податку за 2012-2014 рр. у Львівській обл.

Найбільшу кількість заяв, поданих до відшкодування ПДВ, зареєстровано у квітні 2014 р. та у вересні 2013 р. (рис. 3). У зв'язку із запровадженням Податкового кодексу механізм повернення ПДВ став значно простішим та доступнішим для сприйняття як для податківців, так і для платників податків, що спричинило зменшення кількості помилок, допущених суб'єктами підприємництва при заповненні податкових декларацій за ПДВ [2]. Крім позитивних тенденцій, бюджетне відшкодування ПДВ має низку певних проблем. Це стосується, зокрема, виникнення так званих "податкових ям". "Податкова яма" – це суб'єкт господарської діяльності, який використовується іншими платниками податків для отримання "податкової вигоди" у вигляді ухилення від сплати податків, незаконного відшкодування ПДВ з податків та ін. [3].

Іншими словами – це підприємство з ознаками фіктивності, яке, виписуючи податкові накладні, надає можливість своїм контрагентам формувати витратну частину і податковий кредит, при цьому не декларує доходи, податкові зобов'язання і не платить податки до бюджету. Зазвичай на таких підприємствах відсутні основні засоби, директор, бухгалтер і засновник – це одна особа. Організатори злочинних схем здійснюють реєстрацію зазначених підприємств – "податкових ям" – на осіб, які зареєстровані за межами України [5].

Та, незважаючи на всі проблеми, пов'язані з відшкодуванням ПДВ, у Львівській обл. за період з квітня по серпень 2014 р. сума бюджетного відшкодування зросла від 19012,722 тис. грн до 37998,535 тис. грн, тобто майже у 2 ра-

зи. Таке зростання спричинено поступовим збільшенням кількості платників, які задекларували до відшкодування ПДВ [6]. Для виявлення порушень Головне управління Державної фіскальної служби України здійснює контроль за великими сумами відшкодування у такій послідовності:

- визначення правильності нарахування податкового кредиту платниками ПДВ;
- ідентифікація підприємства, відносно якого виникли сумніви щодо їх фіктивної діяльності [3].

Проте ці так звані "податкові ями" інколи здійснюють скорочену процедуру банкрутства, чим роблять процес зазначеного вище контролю неможливим. У такому разі управління фіскальної служби варто подати запит до уповноважених органів з метою призупинення ліквідації підприємств, які підозрюються у порушенні податкового законодавства.

Для недопущення незаконного отримання бюджетного відшкодування у Податковому кодексі було запропоновано всім зареєстрованим платникам ПДВ подавати звітність до контролюючого органу виключно в електронному вигляді, з дотриманням умови щодо реєстрації електронного цифрового підпису підзвітних осіб. При цьому подання декларацій з ПДВ в паперовому вигляді з 1 січня 2015 р. не передбачено. У 2015 р. заплановано запровадити нову систему електронного адміністрування ПДВ, яка забезпечуватиме автоматичний облік в розрізі платників податку сум ПДВ, а саме:

- видані та отримані податкові накладні повинні бути зареєстровані у Єдиному реєстрі податкових накладних;
- реєстрація сплачених при імпорті товарів;
- перерахування платником податків коштів на рахунки системи електронного адміністрування (РСЕА) з власного поточного рахунку у вигляді поповнення, а також залишки коштів на РСЕА;
- підстави, що дають право на виписку податкових накладних.

Висновки. Загалом можна сказати, що проблема "податкових ям" є пухлиною фіскальної системи України, оскільки через них держава втрачає значну частину коштів, які на цей час є необхідними для виходу з кризи та покращення рівня життя населення. Головною перепорою у вирішенні цієї проблеми є постійна змінюваність податкового законодавства. Для запобігання виникненню "податкових ям" варто запропонувати такі заходи, як:

1. Перевірка суб'єктів господарювання органами державної фіскальної служби України;
2. Удосконалення бюджетного законодавства;
3. Подання до податкової декларації розрахунку додатку № 5, в якому відображено всіх контрагентів, з якими співпрацює суб'єкт господарювання;
4. Запровадження особливого контролю за діяльністю новостворених підприємств у початковий період (до одного року), зокрема запровадження щомісячного подання податкових декларацій, здійснення окремих податкових перевірок.

Цього року Прем'єр-міністром України було запропоновано введення спеціальних рахунків для ПДВ, за допомогою яких відбуватиметься як надходження ПДВ, так і відшкодування. Іншого виходу з цієї проблеми уряд наразі не вбачає.

Література

1. Податковий Кодекс України від ід 02.12.2010 р., № 2755-VI. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page27>
2. Дубовик О.Ю. Розвиток механізму бюджетного відшкодування податку на додану вартість в Україні. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/67220/13-DubovykNEW.pdf?sequence=3>
3. Жукова Т.А. Проблеми виявлення незаконного відшкодування податку на додану вартість, що ґрунтується на використанні "податкових ям" / Т.А. Жукова, О.В. Кулак // Економічні проблеми сталого розвитку : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. О.Ф. Балацького – Суми : Вид-во СумДУ. – 2013. – Т. 2. – С. 64-66.
4. Зубрицька І. Особливості бюджетного відшкодування ПДВ за ПКУ. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://online.dtki.ua/Book/65658722-ca9b-47ac-beb7-12ea038c5087/navPoint-8>
5. Карпенко С.П. Бюджетне відшкодування податку на додану вартість: діюча практика і проблеми / С.П. Карпенко // Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України. – Сер.: Економіка, право. – 2011. – № 2. – С. 108-115.
6. Офіційний веб-портал Державної казначейської служби України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://treasury.gov.ua/main/uk/publish/category?cat_id=218077&page=1.

Червинская О.С., Альфавицкая И.Б. Проблема "налоговых ям" при бюджетном возмещении налога на добавленную стоимость в Украине и пути ее решения

Отражены пути осуществления бюджетного возмещения НДС и автоматического бюджетного возмещения НДС на основе Налогового кодекса Украины, негативные явления, которые при этом возникают. Проанализирована динамика автоматически возмещенного НДС субъектам предпринимательства за 2013 г. во Львовской области. Дана общая характеристика "налоговых ям", определены основные причины их возникновения, и предложены возможные пути во избежание данной проблемы. Осуществлена характеристика возможных нововведений в налоговом законодательстве Украины по взысканию и возмещению НДС в 2015 г.

Ключевые слова: Налоговый кодекс Украины, НДС, автоматическое возмещение, "налоговая яма", камеральная проверка, субъекты предпринимательства.

Chervinska O.S., Alfavitska I.B. The Problem of "Tax Pits" in the VAT Reimbursement and the Ways of Solving

The ways of VAT reimbursement implementation and automatic VAT reimbursement based on the Tax Code of Ukraine and the negative phenomena that occur at the same time are described. The dynamics of automatic VAT reimbursement for economic entities in 2013, 2014 in Lviv region was analysed. The general characteristics of "tax pits" were given, the main reasons for their occurrence were defined, possible ways to avoid this problem was suggested. The article contains characterization of possible innovations of the tax legislation of Ukraine and VAT reimbursement in 2015, the description of positive and negative consequences of such innovations.

Key words: Tax Code of Ukraine, VAT, automatic reimbursement "tax pit", a desk review, economics entities.

УДК 314.4(477.87)

Здобувач І.Р. Шницер¹ – Ужгородський НУ

ТЕНДЕНЦІЇ МЕДИКО-ДЕМОГРАФІЧНИХ ПРОЦЕСІВ І МОЖЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ДОСТУПНОСТІ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Розглянуто сучасні тенденції медико-демографічних процесів в Україні та Закарпатській області. Проаналізовано взаємозв'язок між кількістю закладів охорони здоров'я, забезпеченістю медичними кадрами, захворюваністю населення та економічною

¹ Наук. керівник: проф. М.І. Пітюлич, д-р екон. наук